

[Printo]

[Google Translate]

VENDIM

Nr.1189, datë 18.11.2009

PËR RREGULLAT DHE PROCEDURAT PËR HARTIMIN DHE ZBATIMIN E PROGRAMIT KOMBËTAR TË MONITORIMIT TË MJEDISIT

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të pikës 8 të nenit 53 të ligjit nr.8934, datë 5.9.2002 "Për mbrojtjen e mjedisit", të ndryshuar, me propozimin e Ministrit të Mjedisit, Pyjeve dhe Administrimit të Ujërave, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:**I. Të përgjithshme**

Në kuptim të këtij vendimi, me termat e mëposhtëm nënkuptohen:

- a) "Treguesi mjedisor" përdoret me kuptimin e dhënë në pikën 9 të nenit 3 të ligjit nr.8934, datë 5.9.2002 "Për mbrojtjen e mjedisit", të ndryshuar.
- b) "Treguesi mjedisor i gjendjes" treguesi, që ka të bëjë me cilësinë e sasinë e burimeve natyrore dhe cilësinë e mjedisit.
- c) "Treguesi mjedisor i trysnisë" treguesi, që ka të bëjë me trysninë, që ushtrohet në mjedis nga burimet e ndotjes.
- ç) "Institucione monitoruese" përfshin institutet, laboratorët e qendrat kërkimore-shkencore, në kuadër të universiteteve publike, apo institutet e laboratorët privatë të licencuar, të cilët i kontraktin ministria për të kryer monitorimin e treguesve konkretë të dukurive natyrore e të cilësisë së përbërësve të mjedisit, si ajri, uji, toka e biodiversiteti.
- d) "Raporti i gjendjes së mjedisit", dokumenti i përgatitur çdo vit nga ministria, nëpërmjet Agjencisë së Mjedisit dhe Pyjeve, ku paraqiten, komentohen dhe analizohen treguesit mjedisorë, si dhe jepen rekomandimet për përmirësimin e gjendjes së mjedisit.
- dh) "Të dhënat për mjedisin", vlerat mesatare mujore, tremujore dhe vjetore të treguesve mjedisorë të gjendjes, ndikimit e të trysnisë.
- e) "Ministria", ministria përgjegjëse për monitorimin, që harton programin kombëtar të monitorimit të mjedisit dhe bashkërendon punën për zbatimin e tij.
- ë) "Ministër", ministri, që drejton ministrinë përgjegjëse për monitorimin, që harton programin kombëtar të monitorimit të mjedisit dhe bashkërendon punën për zbatimin e tij.

II. HARTIMI DHE MIRATIMI I PROGRAMIT KOMBËTAR TË MONITORIMIT TË MJEDISIT

1. Ministria harton programin kombëtar të monitorimit të mjedisit dhe bashkërendon punën për zbatimin e tij, nëpërmjet Agjencisë së Mjedisit dhe Pyjeve, e cila, për hartimin e këtij programi, bashkëpunon me:

- a) ministrinë, në përputhje me fushën, që mbulon ministria konkrete, për të përcaktuar të dhënat dhe treguesit, që ajo do të grumbullojë për mjedisin;
  - b) organet e qeverisjes vendore për të përcaktuar të dhënat e treguesit për mjedisin, që ato kanë në administrim, sidomos për mjediset urbane, për administrimin e mbetjeve, për ujërat, për pyjet e kullotat komunale, për shfrytëzimin e pasurive natyrore e të burimeve minerare dhe për rregullimet në infrastrukturë;
  - c) institucionet monitoruese për rakordimet, në bazë të mundësive të tyre për të monitoruar treguesit konkretë mjedisorë, rakordime që duhet të përfundojnë brenda muajit maj.
2. Programi kombëtar i monitorimit të mjedisit përcakton treguesit kryesorë të gjendjes, të ndikimit dhe të trysnisë në ajër, në ujëra sipërfaqësore e nëntokësore, në tokë, në zonën bregdetare, në detet, pyjet e në larminë biologjike. Për çdo tregues mjedisor, që matet apo llogaritet, ai përmban emrin e tij, mënyrën e përcaktimit, metodën e matjes dhe vendin e marrjes së mostrës, shpeshësinë dhe njësinë e matjes, mënyrën e përpunimit dhe të paraqitjes së të dhënave. Treguesit konkretë, që monitorohen, janë listuar në aneksin I, që i bashkëlidhet këtij vendimi dhe është pjesë përbërëse e tij.
3. Ministri, në mbështetje të nevojave të përsosjes së procesit të monitorimit të mjedisit, miraton me urdhër, në përputhje me treguesit e përdorur nga Agjencia Europiane e Mjedisit, tregues të rinj për monitorimin e mjedisit, të cilët përfshihen në programin kombëtar të monitorimit të mjedisit.
4. Programi kombëtar i monitorimit të mjedisit është vjetor dhe miratohet nga ministri në muajin shtator për vitin pasardhës. Programi i miratuar publikohet në variantin elektronik në website-in e ministrisë dhe shërben si bazë për kërkesat e institucioneve monitoruese për të paraqitur projektet, me ofertat e tyre.
5. Institucionet monitoruese, në bazë të programit, japin me hollësi dhe hartojnë projekte të veçanta për monitorimin e treguesve mjedisorë, të marrë përsipër prej tyre, të cilët i paraqesin në ministri si oferta, brenda datës 10 nëntor.
6. Oferta përmban treguesit, që do të monitorohen, metodën e matjes e vendin e marrjes së mostrës,

V. MBULIMI FINANCIAR I MONITORIMIT

1. Shpenzimet operative për monitorimin e dukuri ve natyrore dhe të cilësisë së mjedisit, për përpunimin e treguesve mjedisorë, si dhe për kontrollin e saktësisë së tyre, të përballohen nga buxheti i ministrisë, i miratuar për këtë qëllim.
2. Për administrimin e fondit të saj për monitorimin, ministria hyn në marrëdhënie kontraktore me institucionet e specializuara për monitorimin e mjedisit.
3. Në varësi nga shpërndarja e fondeve të buxhetit për monitorimin, kontratat me institucionet monitoruese nënshkruhen gjatë muaji dhjetor për vitin pasardhës.
4. Personat fizikë dhe juridikë, publikë dhe privatë, veprimtaritë e të cilëve janë subjekt i lejes mjedisore, i përballojnë vetë shpenzimet e monitorimit të mjedisit, që ndodet nga veprimtaria e tyre.

VI. TË FUNDIT

1. Vendimi nr.103, datë 31.3.2002 i Këshillit të Ministrave "Për monitorimin e mjedisit në Republikën e Shqipërisë", shfuqizohet.
2. Ngarkohet Ministria e Mjedisit, Pyjeve dhe Administrimit të Ujërave për zbatimin e këtij vendimi. Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTRI

Sali Berisha

Aneksi I

TREGUESIT E GJENDJES DHE TË TRYSNISË SË MJEDISIT, SIPAS PËRBËRËSVE TË TIJ

A. Treguesit mjedisorë të gjendjes së mjedisit përfshijnë treguesit e dukurive natyrore dhe treguesit e cilësisë së mjedisit. Ndërsa treguesit e trysnisë përfshijnë treguesit mjedisorë të ndikimit në mjedis dhe treguesit e shkarkimeve të veprimtarive ndotëse. Të gjithë treguesit janë të detajuar në bazë të përbërësve të tij, si ajri, uji, toka e biodiversiteti.

B. Treguesit mjedisorë të gjendjes së mjedisit janë si më poshtë:

Për dukurinë e ndryshimeve klimatike:

- a) temperatura mesatare e ajrit;
- b) niveli i detit;
- c) sasia e reshjeve atmosferike;
- ç) niveli i ujërave nëntokësore.
2. Për precipitimet atmosferike:
  - a) përmbajtja e dyoksidit të squfurit, SO₂;
  - b) përmbajtja e oksideve të azotit, NO_x;
  - c) përmbajtja e plumbit, Pb;
  - ç) radioaktiviteti në precipitimet atmosferike.
3. Për ajrin urban;
  - a) përmbajtja e lëndës së ngurtë, të pezullt në ajër;
  - b) përmbajtja e ozonit, O₃, në ajër;
  - c) përmbajtja e plumbit, Pb, në ajër;
  - ç) përmbajtja e dyoksidit të squfurit SO₂, në ajër;
  - d) përmbajtja e oksideve të azotit, NO_x, në ajër;
  - dh) përmbajtja e monoksidit të karbonit, CO në ajër
  - e) përmbajtja e hidrokarbureve në ajër;
  - ë) niveli i zhurmave;
  - f) radioaktiviteti në atmosferë;
  - g) rrezatimi elektromagnetik jojonizues në atmosferë;
4. Për ujërat:
  - 4.1. Për ujërat sipërfaqësore (lumenjtë, liqenet):
    - a) alkaliniteti;
    - b) konduktivitetit specifik;
    - c) aciditeti;
    - ç) përmbajtja e nevojës kimike për oksigjenin, NKO;
    - d) përmbajtja e nevojës biokimike për oksigjen, NBO;
    - dh) përmbajtja e nitrates dhe ozotit;
    - e) përmbajtja e fosforit, P;
    - ë) përmbajtja e anomikut, NH₃;
    - f) vlera e pH-së;
    - g) vlera e fonit radioaktiv natyror dhe radioaktiviteti i ujërave;
    - gj) qëndrueshmëria e shtretërve të lumenjve;
    - h) treguesit bakterialë;
    - i) prurja e lumenjve.
  - 4.2. Për detin dhe bregdetin:
    - a) nevoja biokimike për oksigjen për ujërat detare, NBO;
    - b) nevoja kimike për oksigjen për ujërat detare, NKO;
    - c) parametrat mikrobiologjikë për ujërat detare dhe plazhet;
    - ç) sasia e fito e zooplanktonit;

- d) përmbajtja e klorofilit dhe prodhimtarisë primare;
- dh) përmbajtja në midhjet e ujërave detare të metaleve të rënda, ndotësve organikë të qëndrueshëm, radioaktivitetit;
- e) radioaktiviteti i ujërave;
- ë) ujëkëmbimi det-lagunë;
- f) dinamika e deltave të lumenjve;
- g) morfologjia dhe topografia e shelfit detar;
- gj) morfologjia e bregdetit.

4.3. Për ujërat nëntokësore:

- a) pH;
- b) fortësia
- c) alkaliniteti;
- ç) aciditeti;
- d) përmbajtja e nitrateve;
- dh) shkalla e kripshmërisë.

4.4. Për ujërat sipërfaqësore, nëntokësore, detare ku ka burime të fuqishme të ndotjes industriale dhe bujqësore:

- a) përmbajtja e metaleve të rënda;
- b) përmbajtja e pesticideve;
- c) përmbajtja e komponimeve hidrokarburike.

5. Për biodiversitetin:

- a) diversiteti gjenetik për bujqësinë dhe blegtorinë;
- b) sipërfaqet nën një bujqësi organike;
- c) diversiteti i ekosistemeve e habitateve;
- d) diversiteti i ekosistemeve e habitateve në pyje;
- e) diversiteti i ekosistemeve e habitateve në zonat e mbrojtura;
- f) diversiteti i ekosistemeve e habitateve në ujëra;
- g) fragmentimi i terrenit, tokës dhe pyjeve;
- h) afria e infrastrukturave të transportit ndaj sipërfaqeve të mbrojtura;
- i) speciet jovendase në lumenj dhe liqene;
- j) ekspozimi i ekosistemeve ndaj acidifikimit, eutrfikimit dhe ozonit;
- k) speciet e mbrojtura dhe të kërcënuara; l) diversiteti i specieve.

6. Për pyjet:

- a) Fondi pyjor (sipas pronësisë, formës dhe qeverisjes, sipas llojeve, volumeve);
- b) sipërfaqja e pyjeve sipas klasave të moshës, llojeve, volumet;
- d) gjendja shëndetësore e pyjeve;
- e) rritja vjetore në pyje sipas mënyrës së qeverisjes dhe sipas llojeve;
- f) sasia vjetore e vjelë, shfrytëzuar, ndarë në lëndë punimi e dru zjarri;
- g) sasia e biomasës në pyje;
- h) biomasa që largohet nga pyjet në vit;
- i) mundësia vjetore e shfrytëzimit;
- j) sipërfaqet e djegura nga zjarret;
- k) sipërfaqet e dëmtuara nga faktorë të tjerë atmosferikë, si fortuna, dëborë etj.;
- l) llojet drusore të rrezikuara;
- m) hot spote në pyje;
- n) sitye me rëndësi të veçantë për biodiversitetin, turizmin etj.;
- o) diversiteti i ekosistemeve e habitateve në pyje;
- p) diversiteti i ekosistemeve e habitateve në zonat e mbrojtura.

7. Për kullotat

- a) Fondi kullor sipas pronësisë verore e dimërore;
- b) kapaciteti i mbajtjes;
- d) përbërja floristike;
- e) gjendja shëndetësore e tyre;
- f) sipërfaqet e përshkuar e të djegura nga zjarret;
- g) hot spote në kullota;
- h) site me rëndësi të veçantë për biodiversitetin, turizmin në kullota;

8. Për bimët mjekësore dhe aromatike

- a) fondi BMET (sipërfaqe, sasi, lloje etj.);
- b) sasia vjetore e vjeljes në ton sipas llojeve në vit;
- c) sasia në ton e eksportuar sipas llojeve në vit;
- ç) speciet e BMET që rrezikohen, gjendja e tyre;
- d) "hot spote" të veçanta në sipërfaqet me BMET;
- e) site me rëndësi të veçantë në BMET; për biodiversitetin, turizëm, qëllime shkencore etj.

1.1. Për tokën:

- a) pjelloria;
- b) përmbajtja e kripërave. Na, Cl, SO₄ - për tokat e kripura; përmbajtja e elementeve ushqimorë - në tokat torfike; raporti magnez/kalcium - në tokat magneziale; përcaktimi i aciditetit - në tokat acide;

c) radioaktiviteti natyror i tokës.

1.2. Ku ka burime të fuqishme të ndotjes industriale:

a) përmbajtja e metaleve, sipas specifikave të zonës (mërkur, nikel, krom etj.);

b) përmbajtja e hidrokarbureve.

2. Për ujërat për ujitje:

a) fortësia;

b) alkaliniteti;

c) aciditeti;

ç) përmbajtja e pesticideve;

d) përmbajtja e azotit dhe nitrateve.

C. Treguesit mjedisorë të ndikimit në mjedis janë:

1. Për dukurinë e ndryshimeve klimatike:

a) prirja e ndryshimeve në kohë për të gjithë treguesit B1;

b) ndryshime fenologjike.

2. Për dukurinë e aciditetit të mjedisit: a) përmbajtja e joneve sulfate në liqene.

3. Për ujërat sipërfaqësore:

a) cilësia dhe sasia e prurjeve të ngurta, pezull dhe fundore të lumenjve;

b) erozioni i shkaktuar nga lumenjtë;

c) qëndrueshmëria e shtretërve të lumenjve;

ç) tejkalimet e normave të cilësisë së treguesve të pikës B4.1.

4. Për cilësinë e detit dhe të bregdetit:

a) lëvizja e vijës bregore; erozioni dhe akumulimi;

b) ujëkëmbimi det-lagunë;

c) dinamika e deltave të lumenjve;

ç) shkalla e ekspozimit të popullsisë ndaj ndotjes mikrobiologjike dhe kimike, të plazheve dhe detit;

d) tejkalimet e normave të cilësisë së treguesve të pikës B4.2.

5. Për ujërat nëntokësore:

a) zonat me kripshmëri të lartë;

b) zonat e ndjeshme ndaj ndotjes në vëllim;

c) shkalla e ekspozimit të popullsisë ndaj ujërave nëntokësore të ndotura;

ç) tejkalimet e normave të cilësisë së treguesve të pikës B4.3.

6. Për biodiversitetin:

a) sipërfaqja e përgjithshme dhe vjetore e pyjeve të shkatërruara;

b) sipërfaqja e përgjithshme dhe vjetore e pyjeve të djegura;

c) sipërfaqja e përgjithshme dhe vjetore e pyjeve të sëmura;

ç) speciet e rrezikuara;

d) speciet e kërcënuara;

dh) speciet e zhdukura;

e) ndikimet antropogjene dhe të dukurive gjeologjike në diversitetin biologjik.

7. Për tokën dhe ujërat për vaditje:

a) vlera e erozionit dhe akumulimit të tokës;

b) humbja vjetore e tokës, si pasojë e gërryerjeve nga lumenjtë dhe shkarjet;

c) sipërfaqja e tokës së degraduar;

ç) sipërfaqja e tokës djerrë;

d) sipërfaqja dhe lokalizimi i tokave të ndotura me metale të rënda;

dh) sipërfaqja dhe lokalizimi i tokave të ndotura me hidrokarbure;

e) sipërfaqja dhe lokalizimi i tokave të ndotura me kimikate dhe mbetje të rrezikshme;

ë) shkalla e ekspozimit të popullsisë ndaj ndotjes së tokës;

f) tejkalimet e normave të cilësisë së treguesve të pikës B6.1 dhe B7.

Ç) Treguesit mjedisorë të trysnisë në mjedis janë:

1. Për ndryshimet klimatike:

a) sasia vjetore e shkarkimit të CO₂, NO_x dhe CH₄;

b) shpërndarja e shkarkimeve të CO₂, NO_x dhe CH₄ për sektorë të ndryshëm të ekonomisë, si energji, transport, administrim i mbetjeve, bujqësi, industri.

2. Për ajrin urban:

a) sasi të vjetore të shkarkimeve në qendrat urbane të SO₂, NO_x, CO₂, CO;

b) shpërndarja e shkarkimeve të SO₂ e NO_x, sipas sektorëve të ekonomisë;

c) sasia vjetore e elementeve të rëndë;

ç) sasia vjetore e radioaktivitetit të precipitimeve atmosferike;

d) vëllimi vjetor i precipitimeve.

3. Për mbetjet e ngurta urbane:

a) sasi të vjetore të prodhimit;

b) shpërndarja e mbetjeve sipas bashkive dhe qarqeve;

c) përmbajtja në përqindje e përbërësve ndotës;

ç) përbërja merceologjike.

4. Për shkarkimet e lëngëta urbane:

a) sasia vjetore e shkaktuar dhe shpërndarja, sipas bashkive dhe qarqeve;

b) cilësia e tyre si pH, përmbajtja e NKO-së, përmbajtja e NBO5-së, alkaliniteti, aciditeti, përmbajtja e sulfureve, përmbajtja e amoniakut, përmbajtja e fenoleve, përmbajtja e fosforit, përmbajtja e azotit dhe metaleve të rënda.

5. Për shkarkimet e ngurta, industriale dhe inerte:

- a) sasitë vjetore të shkarkimeve të ngurta, industriale në përgjithësi;
- b) sasitë vjetore të shkarkimeve të ngurta, industriale, për çdo impiant;
- c) përmbajtja në përqindje e përbërësve ndotës për çdo shkarkim të ngurtë industrial;
- ç) shpërndarja e shkarkimeve vjetore të ngurta industriale për sektorë të ndryshëm të ekonomisë, energjia, transporti, industria;
- d) vëllimi i mbeturinave inerte të sektorit të ndërtimit dhe shpërndarja e tyre, sipas bashkive dhe qarqeve.

6. Për shkarkimet e lëngëta industriale:

- a) sasia vjetore e shkarkuar, pH;
- b) përmbajtja e NKO-së, përmbajtja e NBO5, alkaliniteti, aciditeti, përmbajtja e sulfureve, e amoniakut, e fenoleve, e fosforit, e azotit;
- c) përmbajtja e përbërësve specifikë në përputhje me specifikat si metalet e rënda, hidrokarburet, BTEX, ndotës organikë të qëndryeshëm, në varësi të procesit industrial.

7. Për burimet e ndotjes që shkarkojnë në ajër;

- a) inventari i tyre, sasia vjetore e shkarkimit të CO₂, NO_x, CH₄, NH₃, SO₂, shkalla e errësisë së tymit, komponimet organike, volatile, dioksina, furani, metalet e rënda në përgjithësi;
- b) shpërndarja sektoriale e shkronjës "a", për sektorët e industrisë, energjisë, transportit dhe shërbimeve.

8. Sasia vjetore e kimikateve të rrezikshme të importuara.

9. Sasia vjetore e plehrave kimike dhe e kimikateve për përdorim bujqësor.

10. Për ujërat sipërfaqësore:

- a) cilësia dhe sasia e prurjeve të ngurta, pezull dhe fundorë të lumenjve.

11. Për ujërat nëntokësore:

- a) vëllimi vjetor i shfrytëzimit, në përgjithësi dhe sipas baseneve;
- b) koeficienti vjetor i shfrytëzimit, në përgjithësi, dhe sipas baseneve.